

**KUNNALLISVAALITULOXSEN
PIKA-ANALYYSI PARAS-
UUDISTUKSEN VALOSSA**

Kunnallistieteen päivät Kotkassa 30-31.10.2008

Siv Sandberg

KUNNALLISVAALIT PARAS- UUDISTUKSEN VALOSSA

- Selittääkö PARAS-uudistus vaalituloksen?
- Vaikuttaako vaalitulos PARAS-uudistuksen jatsoon?

VUODEN 2008 KUNTAVAALIEN NELJÄ KASVOA

- Tavalliset kunnallisvaalit
 - Paikallisvaalit
 - Valtakunnalliset vaalit
- PARAS-vaalit
 - Paikalliset PARAS-vaalit: uudet rakenteet, mahdolliset päätökset uusista liitoksista ja yhteistyöalueista
 - Valtakunnalliset PARAS-vaalit: hallitus valmistelee selontekoa uudistuksen jatkosta vuoden 2009 loppuun mennessä

PUOLUEET JA PARAS-UUDISTUS

HALLITUSPUOLUEET

Uudistuksen kannalla

- KOKOOMUS (+1,6%)
- VIHREÄT (+ 1,6%)
- KESKUSTA (-2,7%)
- RKP (-0,5%)

OPPOSITIOPUOLUEET

Uudistuksen kannalla

- SDP (-2,9%)
- Vasemmistoliitto
(-0,8%)
- Kristillisdemokraatit
(+0,2%)

Vastustivat uudistusta

- Perussuomalaiset
(+4,5%)

SITTENKIN PARAS-VAALIT?

- Valtakunnallisessa kunnallisvaalikampanjassa PARAS-uudistus ei juuri näkynyt, tai jäi yleisten teemojen alle
- Kuntaliiton syyskuisen PARAS-puntarin mukaan, harva kuntajohtaja uskoi uudistuksen vaikuttavan vaalitulokseen, tai vaalituloksen vaikuttavan uudistuksen jatkoon
- Vaikeat rakennekysymykset jätettiin tietoisesti vähemmälle huomiolle paikallisissa vaalikampanjoissa

PARAS-UUDISTUS EI SELITÄ KAIKKEA, MUTTA....

- Vaikeat vaalit keskustalle ja rkp:lle, joiden valta-
asema perustuu vahvaan asemaan pienissä
kunnissa
- Selvästi kohentunut äänestysinto uusissa
kunnissa
- Paikallinen poliittinen turbulenssi
kuntauudistuksen johdosta (esim. Joroinen,
Inkoo, Oravainen) – vaalien yllättäjissä
kuntaliitosten vastustajia, kannattajia sekä
suunnan muuttajia
- Keskustan kunta-asioista vastaavat ministerit
saavat kritiikkiä omilta kannattajiltaan

Suomalaisen kuntapolitiikan perinteiset vastakkainasettelut

	<i>....vastaan</i>
Pienet kunnat	Isot kunnat
Maaseutumaiset alueet (tasoituksen saajat)	Kaupunkimaiset alueet (tasoituksen maksajat)
Kunta ja ääni -periaate	Enemmän asukkaita: enemmän ääniä -periaate
Itsehallinnolliset intressit	Professioiden ja sektoreiden intressit

KESKUSTA, KOKOOMUS JA KUNTAPOLIITTISEN PROFIILIN NOSTAMINEN

KESKUSTA

- Vahva alueellinen kannatus
- Yrittänyt vahvistaa kuntapoliittista profiiliaan ruuhka-Suomessa (kehyskunnat, pääkaupunkiseutu)

KOKOOMUS

- Tasainen kannatus, vahvempi kaupungeissa ja niiden kehyskunnissa kuin periferiassa
- Yrittänyt vahvistaa kuntapoliittista profiiliaan nostamalla esiin arkikysymykset, kunnan henkilöstön

”Keskusta hävisi”

- Kyllä
 - Yhteenlaskettu kannatus väheni ja puolue putosi kolmanneksi suurimmaksi valtakunnallisesti
 - Puolue menetti kannatusta kaikissa vaalipiireissä
 - Keskusta ei onnistunut vahvistamaan asemiaan pääkaupunkiseudulla, vaan menetti jopa valtuustopaikkoja
- Ei
 - Keskusta on suurin puolue valtuustopaikoissa mitattuna (3 520 paikkaa, 33% kaikista paikoista), ja puolueella on yhä yksinkertainen enemmistö 100 kunnassa

”Kokoomus voitti”

- Kyllä
 - Vahvasti asemiaan tasaisesti, nousi suuremmaksi puolueeksi äänimäärän perusteella
 - Suurin puolue uuden kuntapolitiikan kannalta tärkeissä suurissa ja keskisuurissa kaupungeissa
- Ei
- Valtuustopaikoissa mitattuna vain kolmanneksi suurin puolue keskustan ja sdp:n jälkeen
- Suurin puolue, mutta sai yli 50% paikoista vain yhdessä kunnassa

Kunnallisvaalituloksen analyysi PARAS-näkökulmasta

- Kuntaliitokset
 - Vuoden 1.1.2009 alussa tapahtuvat kuntaliitokset muuttavat selkeimällä tavalla kuntakenttää
- Kaupunkiseudut
 - Pääkaupunkiseudulla ja 16 muulla kaupunkiseudulla on erillisasema PARAS-uudistuksessa
 - PARAS-puitelain eduskuntakäsittely sekä eri toimijoiden linjaukset ovat nostaneet kaupunkiseutujen eheyden tärkeäksi teemaksi uudistuksen jatkoa ajatellen

UUDET KUNNAT 1.1.2009

- Vain neljässä kunnassa 32:sta yhdellä puolueella on yksinkertainen enemmistö (keskusta 2, rkp 2)
- Eri näkökohtien yhteensovittaminen korostuu kunnallispolitiikassa, puoluepolitiikan lisäksi myös vanhojen peruskuntien mahdolliset eriävät mielipiteet
- Vaalituloksen valossa uusien kuntien periferia on vahvasti edustettuna tulevissa valtuustoissa

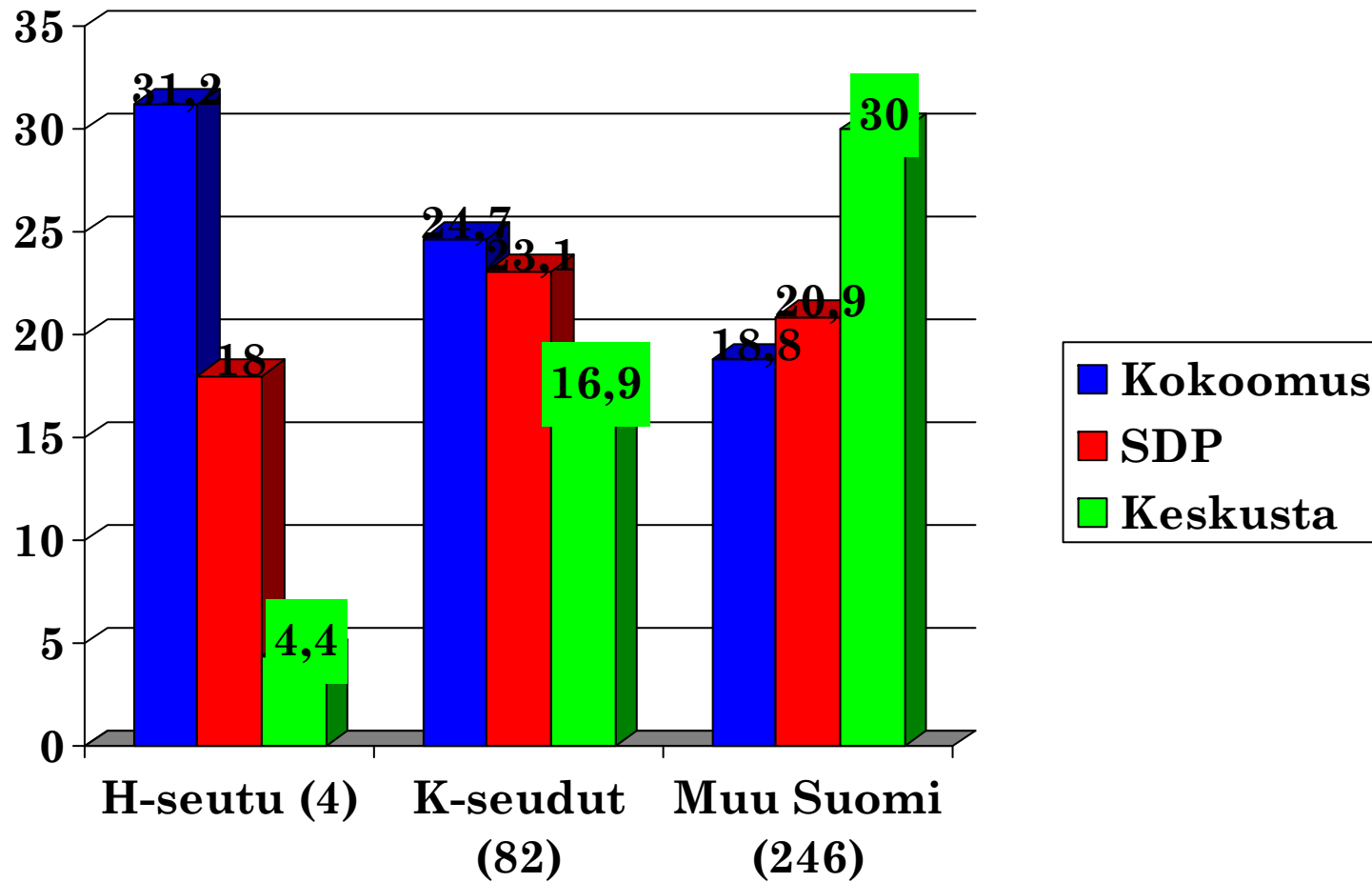

”PIILOVAALIT”

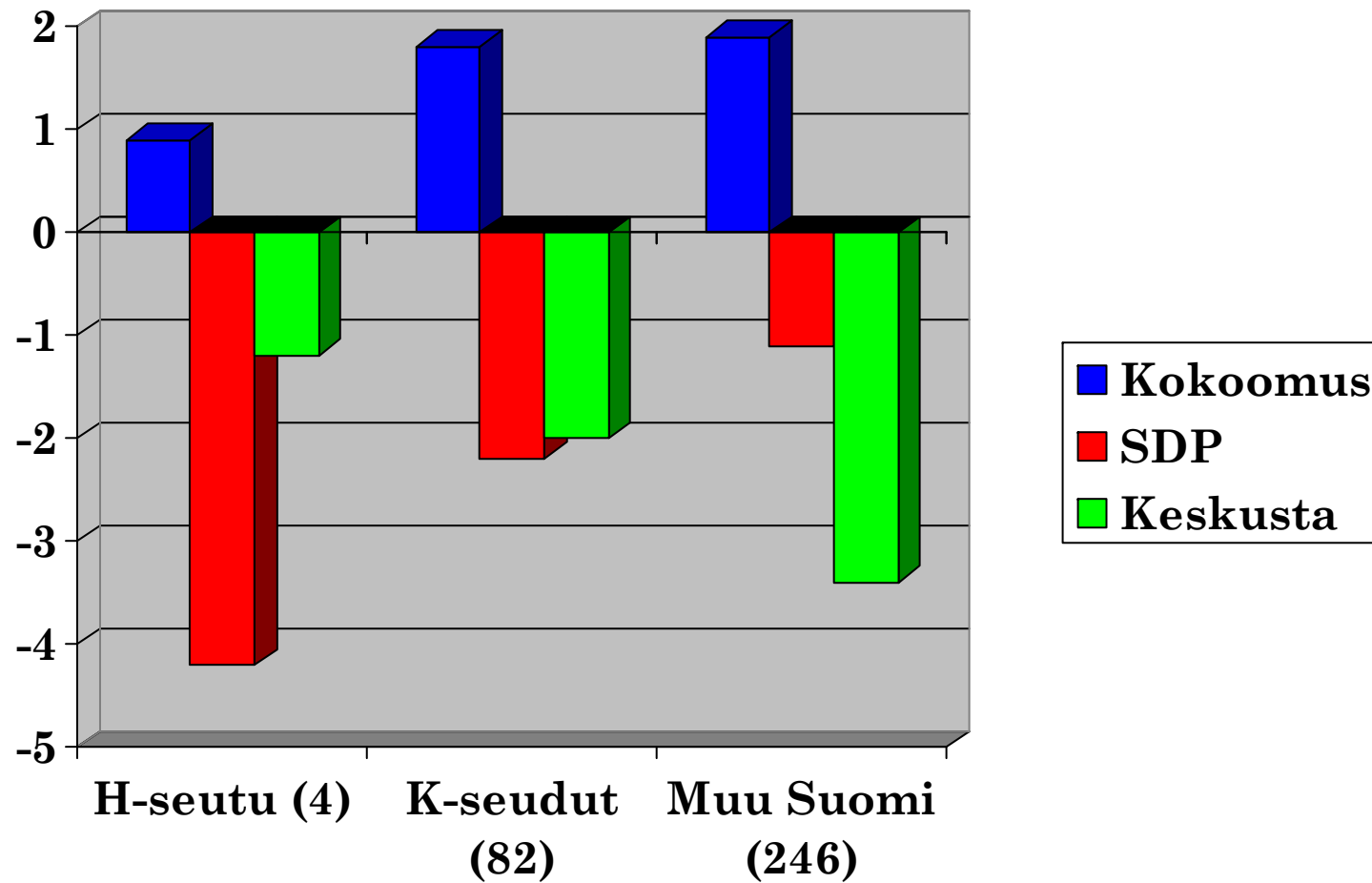
- Kunnallisvaalituloksen jälkeen neuvotellaan...
- Uusien kuntien yhdistymissopimuksissa monta eri mallia esim. hallituksen ja lautakuntien kokoonpanosta
- Uudet yhteistoimintaalueet laajentavat ja monimutkaistavat välillistä demokratia – esimerkiksi uusien alueellisten perusturvalautakuntien rooli vielä epäselvä

Suurten puolueiden kannatus (% äänistä)
pääkaupunkiseudulla, kaupunkiseuduilla (puitelain
mukaan) sekä muissa kunnissa

Suurten puolueiden kannatuksen muutos 2004— 2008 kuntaryhmän mukaan (keskiarvot)

MITÄ VAALITULOS MERKITSEE KUNTAUUDISTUKSEN JATKOA AJATELLEN?

- Hallituksen selonteko vuoden 2009 lopussa perustuu kuntauudistuksen tähänastiseen kehitykseen
- Tulosten tulkinnassa painottuvat todennäköisesti faktojen lisäksi myös poliittiset analyysit

KOLME HYPOTEESIA

- Hypoteesi 1: Kokoomuksen (ja vihreiden) vaalivoitto määrää uudistuksen suunnan
 - Kaupunkiseudut, selkeät rakenteet, mahdolliset pakkotoimet yhdyskuntarakenteen eheyttämiseksi
- Hypoteesi 2: Keskustan (ja rkp:n) vaalitappio määrää uudistuksen suunnan
 - Kuntien itsemääräämisoikeus, vapaaehtoisuuden ja vaihtoehtojen korostaminen
- Hypoteesi 3: Lisää elementtejä kompromissiin: kuntauudistuksen yhteensovittaminen ALKU-hankkeen ja muiden alueuudistusten kanssa

